

[Filosofování a neologismy]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2003](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2003](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 5. 1. 2003

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 5. 1. 2003

[Filosofování a neologismy]

Filosof v některých případech musí sáhnout po neologismech, když mu dosavadní termín nestačí. Ale je to vždycky jen slabá a dočasná náhražka. Dočasnost spočívá jednak v tom, že si nové slovo pozvolným pronikáním do obecné mluvy jakoby samo „najde“ konotace po svém, tedy nikoli jen v intencích svého tvůrce; to souvisí s tím, že význam slova je nerozlučně spjat s významy jiných slov, a protože těch jiných (pro tento případ relevantních) slov je mnoho, pouhé zavedení nového termínu nemůže mít leč pomocný a přechodný význam. To nás vede k druhému bodu, proč jde o pouhou dočasnost: je-li zavedení nového slova (neologismu, nového termínu) vskutku nezbytné, ukazuje to na to, že je něco vadného v celém dosavadním způsobu promlouvání (a tedy i myšlení), a že tedy nemůže stačit zavést nové termíny, nýbrž že je třeba výrazným (a pokud možno „kontrolovaným“) způsobem ovlivnit tento způsob myšlení a promlouvání, tj. že je třeba provést některé významné změny v souborech konotací mnoha jiných slov. To je druhý důvod, proč pouhé zavedení nového termínu nemůže mít dostatečný a trvalejší vliv na jazyk a myšlení. Zcela pochybné je ovšem z filosofického hlediska (a pro filosofické potřeby) vytváření celé nové rozsáhlé terminologie a vůbec jakéhosi nového „jazyka“, ale to by bylo zapotřebí vyložit odděleně a s většími podrobnostmi.

(Písek, 030105–1.)